

Ankara İli Elateridae (Coleoptera) familyası türleri üzerinde faunistik çalışmalar*

Mahmut KABALAK**

Osman SERT**

Summary

Faunistical studies on species of the family Elateridae (Coleoptera) in Ankara

In this study, 24 species belongs to Denticollinae, Elaterinae, Negastrinae and Cardiophorinae subfamilies (Coleoptera: Elateridae) are collected in Ankara. Their synonyms, distributions in Ankara, Turkey and World are given. **Athous (Exanathrotus) carpathicus** Reitter and **Cardiophorus (Cardiophorus) maritimus** Dolin are new records for fauna of Turkey.

Key words: Elateridae, fauna, Ankara, Turkey, new record

Anahtar sözcükler: Elateridae, fauna, Ankara, Türkiye, yeni kayıt

Giriş

Elateridae familyası Coleoptera takımı içinde yer alan büyük familyalardan biridir. Familyanın içerdiği tür sayısının 6.000 - 10.000 arasında değiştiği çok çeşitli kaynaklarda ifade edilmiştir (Booth et al., 1990; Lodos, 1998; Demirsoy, 1999; Laibner, 2000). Bu familya üzerinde şu ana kadar yeterli çalışma yapılamadığı için ülkemiz Elateridae faunası hakkında kesin bir sayı vermek mümkün olamamakla birlikte Lodos (1998), 1957 yılından başlayarak Türkiye'nin değişik bölgelerinden toplanan örnekler dikkate alınarak hazırlanan listede Elateridae familyasına ait 59 cinse bağlı 253 türün bulunduğunu belirtmektedir. Elateridae familyasına bağlı türlerin larvaları bitki köklerinde, omurgasız hayvan leşlerinde ve tarım zararlısı türlerin larvaları üzerinde beslenmektedir (Laibner, 2000).

* Bu çalışma H. Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından 29.06.2004 tarihinde kabul edilen Yüksek Lisans Tezinin bir bölümü olup, 01 02 601 004 no'lu proje kapsamında Hacettepe Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Birimi tarafından desteklenmiştir.

** H. Ü. Fen Fakültesi Biyoloji Bölümü 06532 Beytepe, Ankara

e-posta: mahmut@hacettepe.edu.tr

Alınış (Received): 08.11.2004

Ülkemizde saptanan Elateridae türlerinden kültür bitkilerinde zararlı olanlar ve konukçu oldukları bitkiler şunlardır: **Agriotes lineatus** (Linnaeus, 1767), havuç, patates, lahanası, salatalık gibi sebzelerin köklerinde (Demirsoy, 1999); **A. sputator** (Linnaeus, 1758) ve **A. obscurus** (Linnaeus, 1758), Gramineae familyası kültür ve yabani bitki türleri, patates, şekerpancarı, domates, yonca, fasulye başta olmak üzere ayçiçeği, pırasa, soğan, havuç, bezelye, pamuk, tütün, şalgam, turp, hardal, kuzukulağı, zambak, karanfil, glayöl, yıldız, kasımpatı gibi bitkilerde; **Athous (A.) haemorrhoidalis** (Fabricius, 1801), popülasyonu yoğun olan yerlerde özellikle Gramineae familyasına bağlı bitki türlerinin köklerinde, domateslerin toprak üstü kısımlarında ve daha çok toprak yüzüne yakın yerlerinde, çilek köklerinde, patates yumrularında zarar yapmaktadır (Lodos, 1998). Elateridae familyasında bulunan türlerden çok azı orman zararlısıdır. Birkaç türün larvası orman zararlıları üzerinde predatördür. Örneğin: **Athous (E.) subfuscus** (Müller, 1764), **A. (E.) zebei** (Bach, 1854), **Dalopius marginatus** (Linnaeus, 1758) ve **Selatosomus (S.) aeneus** (Linnaeus, 1758) türleri zararlı bir tür olan **Cephalcia abietis** (Hymenoptera: Pamphiliidae) larvaları üzerinde; **Prosternon tessellatum**, **Neodiprion setifer** (Hymenoptera: Diprionidae) kokonları ve **Bupalus piniarius** (Lepidoptera: Geometridae) larvaları üzerinde beslenmektedirler (Laibner, 2000).

Elateridae familyası türleri üzerinde en kapsamlı araştırmalar Ermenistan'da Mardjanian (1987), İtalya'da Platia (1994), Çek ve Slovak Cumhuriyetleri'nde Laibner (2000) tarafından yapılmıştır. Tarnawski (1995) **Selatosomus** cinsinin revizyonunu yapmıştır. Bu çalışmalar Elateridae familyasının tamamını ele almakla birlikte genelde morfolojik ve biyolojik karakterlere dayalı araştırmalardır. Ülkemizde ise Platia ve Gudenzi (1996, 1998 a, 1998 b, 1999, 2000, 2002 a, 2002 b) ve Platia (2003 a, 2003 b ve 2004)'nin **Athous**, **Ampedus**, **Agriotes**, **Peripontius**, **Zoroehros**, **Cardiophorus** ve **Dicronychus** cinsleri üzerine çalışmaları bulunmaktadır. Yüksel (1970) ve Lodos (1998) ülkemizdeki Elateridae türleri üzerinde faunistik ve sistematik çalışmalar yaparak, bazı cins ve zararlı türlerin kısa tanı anahtarlarına yer vermişlerdir.

Materyal ve Yöntem

Bu çalışmanın materyalini Ankara İlinden toplanan 4 altfamilyaya ait **Athous**, **Kibunea**, **Hemicrepidius**, **Selatosomus**, **Ampedus**, **Agriotes**, **Synaptus**, **Peripontius**, **Zoroehros**, **Cardiophorus** ve **Dicronychus** cinslerine ait türler oluşturmaktadır. Araştırmada belirtilen cinslere ait türlerin Ankara'da bulunuşu ile Türkiye ve Dünya'daki yayılışlarının verilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma materyalini 2002-2003 yıllarının Nisan-Ekim ayları arasında Ankara'dan toplanan ergin bireyler oluşturmaktadır. Örnekler atrapla, olanaklar ölçüsünde ışık tuzağıyla, dere kenarlarındaki taş, döküntü ve ağaçların kabuklarının altından elle toplanmıştır. Toplanan örnekler etil asetatlı öldürme kavanozlarında öldürülüp iğnelenmiş, iğnelenmeyecek kadar küçük örnekler yapıştırılıp etiketlenmiştir.

Toplanan türlerin tanıları Platia (1994), Laibner (2000), Platia & Gudenzi (2000) ve Platia & Gudenzi (2002 a)'den yararlanılarak ilk yazar tarafından yapılmıştır. Tür sinonimleri için Platia (1994), yayılışları için Penev & Tarnawski (1987), Mardjanian (1987) Angelini (1991), Platia (1994), Lodos (1998) ve Laibner (2000) esas alınmıştır. Örneklerin incelenmesinde Nikon marka SMZ - 1000 stereozoom mikroskop kullanılmıştır.

Araştırma Sonuçları

Yapılan çalışmalar sonucunda Ankara İlinde Elateridae familyasından 4 altfamilyaya bağlı 11 cins'e ait toplam 24 tür saptanmıştır.

Denticollinae

Athous Eschscholtz, 1829

Athous (Athous) haemorrhoidalis (Fabricius, 1801)

Sinonim: **Elater haemorrhoidalis** Fabricius, 1801, **E. obscurus** Paykull, 1800, **E. analis** Herbst, 1800, **E. ruficaudis** Gyllenhal, 1808, **Athous obscurus** Luigioni, 1931, **A. (Grypocarus) obscurus** Luigioni, 1969 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Akyurt, 30.V.2003, 4♀♀, 3♂♂; Kızılcahamam, 21.V.2003, 1♂; Çubuk 29.V.2003, 2 ♂♂.

Dünyadaki yayılışı: Ermenistan (Mardjanian, 1987), Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Sibirya, Güney Rusya (Lodos, 1998), Kafkasya, Küçük Asya, Avrupa (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye'nin büyük bölümünde bulunmaktadır (Lodos, 1998).

Athous (Exanathrotus) subfuscus (O. F. Müller, 1764)

Sinonim: **Elater subfuscus** O. F. Müller, 1764, **E. tricolor** Gmelin in Linnaeus, 1789, **E. analis** Fabricius 1792, **E. linearis** Paykull, 1800, **Athous montanus** Candèze, 1860, **A. analis** Disconzi, 1865, **A. subfuscus** Müller, 1912 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Çubuk, 29.V.2003, 1 ♂.

Dünyadaki yayılışı: Ermenistan (Mardjanian, 1987), Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Kafkasya, Küçük Asya, Avrupa, Kuzey Amerika (Platia, 1994), Avrupa, Batı Sibirya, Kafkasya, Küçük Asya, Çek ve Slovak Cumhuriyetleri (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Lodos, 1998).

Athous (Exanathrotus) carpathicus Reitter, 1889

İncelenen materyal: Çubuk, 25.VI.2003, 1 ♂.

Dünyadaki yayılışı: Karpatlar, Slovakya (Laibner , 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye faunası için yeni kayıttır.

Kibunea Kishii, 1966

Kibunea minuta (Linnaeus, 1758)

Sinonim: **Elater minutus** Linnaeus, 1758, **E. minutus**, F. Rossi, 1790, **E. nigroaeneus** Marsham, 1802, **E. angustus** Herbst, 1806, **E. serraticornis** Stephens, 1830, **Limonius aereus** Brullé, 1832, **L. nitidicollis** Castelnau, 1840, **L. forticornis** Bach, 1854, **L. minutus** Gredler, 1863 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Kızılcahamam, Berçin yayalar, 2 ♂♂, 3 ♀♀, 21.V.2003.

Dünyadaki yayılışı: Küçük Asya, Sibirya, Kafkasya, Avrupa (Platia, 1994), Küçük Asya, Ermenistan, Kafkasya, Batı Sibirya ve Amur Nehri Kıyısı (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Platia, 1994; Laibner, 2000).

Hemicrepidius Germar, 1829

Hemicrepidius niger (Linnaeus, 1758)

Sinonim: **Elater niger** Linnaeus, 1758, **Athous hirtus** Bach, 1854, **A. alpinus** Redtenbacher, 1858, **A. deflexus** C. G. Thomson, 1868, **A. niger** Gredler, 1863 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Kalecik, 02.VI.2003, 2 ♂♂; Kızılcahamam, 17.VI.2003, 1♂, 1♀; Ayaş, 20.VI.2003, 3 ♂♂, 2 ♀♀.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Sibirya, Kafkasya, Avrupa (Platia, 1994), Avrasya, Çek ve Slovak Cumhuriyetleri (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Laibner, 2000).

Selatosomus Stephens, 1830

Selatosomus (Selatosomus) latus (Fabricius, 1801)

Sinonim: **Elater latus**, Fabricius, 1801, **E. pectinicornis**, Geoffroy in Fourcroy, 1785, **E. germanus**, Olivier, 1790, **Corymbites corpulentus**, Candèze, 1879, **C. latus**, Baudi, 1890, **C. (Diacanthus) latus**, Gredler, 1863, **Diacanthus latus**, Disconzi, 1865, **Ludius taygetanus**, Pic, 1905, **L. latus**, Villa, 1844, **L. latus**, Bertolini, 1891 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Çubuk, Tahtayazı Köyü, 16.V.2003, 2 ♂♂, 1♀.

Dünyadaki yayılışı: Ermenistan (Mardjanian, 1987), Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Orta Asya, Kafkasya, Küçük Asya, Orta Avrupa (Platia, 1994), Çek ve Slovak Cumhuriyetleri (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: En çok Batı Anadolu olmak üzere Türkiye'de hemen hemen her yerde bulunmaktadır (Lodos, 1998).

Elaterinae

Ampedus Dejean, 1833

Ampedus (Ampedus) elegantulus (Schönherr, 1817)

Sinonim: *Elater elegantulus* Schönherr, 1817, *E. elongatulus* Herbst, 1806, *E. adustus* Eschscholtz, 1829, *E. austriacus* Castelnau, 1840, *E. elegantulus* Reitter, 1889 *Ampedus austriacus* Ghiliani, 1887 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Çubuk, 14.V.2003, 2 ♂♂, 1 ♀; Akyurt, 30.V.2003, 2 ♂♂, 1 ♀; Çubuk, 21.V.1982, 1 ♂.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Avrupa (Platia, 1994), İtalya (Angelini, 1991), Avrupa-Anadolu, Çek ve Slovak Cumhuriyetleri (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Laibner, 2000).

Ampedus (Ampedus) pomorum pomorum (Herbst, 1784)

Sinonim: *Elater pomorum* Herbst, 1784, *E. ochropterus* Eschscholtz, 1830, *E. ferrugatus* Lacordaire, 1835, *E. crocatus* Stephens, 1839, *E.pomorum* Geoff., Bertolini, 1872, *Ampedus pomorum* Schüpp., 1844, *A. ferrugatus* Ziegl., Ghiliani, 1887 *A. brigittae* Bouwer, 1980 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Çubuk, 29.V.2003, 2 ♂♂.

Dünyadaki yayılışı: Ermenistan (Mardjanian, 1987), Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Japonya, Sibirya, Kafkasya, Avrupa (Platia, 1994), Çek ve Slovak Cumhuriyetleri (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Laibner, 2000).

Ampedus (Ampedus) sanguinolentus (Schränk, 1776)

Sinonim: *Elater sanguinolentus* Schränk, 1776, *E. haemopterus* Gmelin in Linnaeus, 1789 *E. ephippium* Olivier, 1790, *Ampedus ephippium* Ghiliani, 1887, *A. ephippium* F., Villa, 1844 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Elmadağ, 08.VI.2003, 1 ♂, 1 ♀.

Dünyadaki yayılışı: Ermenistan (Mardjanian, 1987), Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Sibiryaya, Orta Asya, Kafkasyaya, Avrupa (Platia, 1994), Transpalearktik, Çek ve Slovak Cumhuriyetleri (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Laibner, 2000).

Agriotes Eschscholtz 1829

Agriotes proximus Schwarz, 1891

Sinonim: **Agriotes lineatus** Schwarz, 1891, **A. lineatoides** Reitter, 1911 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Çubuk, 16.V.2003, 3 ♂♂, 1 ♀; Ayaş, 11.V.2003, 1 ♂; Evren, 28.V.2003, 2 ♂♂, 1 ♀; Kızılcahamam, 21.V.2003, 1 ♀; Güdül, 24.V.2003, 1 ♀.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Kafkasyaya, Küçük Asya, Avrupa (Platia, 1994), Ponto – Akdeniz (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Platia, 1994; Lodos, 1998; Laibner, 2000).

Agriotes sordidus (Illiger, 1807)

Sinonim: **Elater sordidus** Illiger, 1807, **Agriotes scutellanus** Schaufuss, 1881, **A. sericans** Rey, 1891 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Nallıhan, Atça ayrımı, 23.VI.2003, 1 ♀.

Dünyadaki yayılışı: Güney-Batı Avrupa, Kuzey Afrika (Platia, 1994), Batı Akdeniz (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Lodos, 1998).

Synaptus Eschscholtz, 1829

Synaptus filiformis (Fabricius, 1781)

Sinonim: **Elater filiformis** Fabricius, 1781, **E. incola** Herbst, 1806, **E. cinereus** Illiger, 1807, **E. unguiserris** Gyllenhal, 1817, **Ctenonychus hirsutus** Stephens, 1830, **C. filiformis** Rottemberg, 1870 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Beypazarı, 14.V.2003, 2 ♂♂, 3 ♀♀; Nallıhan, 23.VI.2003, 4 ♂♂, 2 ♀♀; Elmadağ, 28.V.2003, 1 ♂, 1 ♀; Akyurt, 30.V.2003, 2 ♂♂; Ayaş, 24.V.2003, 3 ♂♂, 3 ♀♀; Kızılcahamam, 28.VI.2003, 1 ♂, 1 ♀.

Dünyadaki yayılışı: Ermenistan (Mardjanian, 1987), Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Sibiryaya, Kafkasyaya, Küçük Asya, Avrupa (Platia, 1994), Çek ve Slovak Cumhuriyetleri (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Platia, 1994).

Peripontius Gurjeva, 1979

Peripontius terminatus (Erichson, 1841)

Sinonim: **Adrastus terminatus** Erichson, 1841, **Silesis terminatus** Bertolini, 1872, **S. dimidiatipennis** Pic, 1912 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Beypazarı, 07.VI.2003, 2 ♂♂, 2 ♀♀.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Küçük Asya, Güney Avrupa (Platia, 1994).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Platia, 1994).

Negastrinae

Zorochros C. G. Thomson, 1859

Zorochros alysidotus (Kiesenwetter, 1858)

Sinonim: **Cryptohypnus alysidotus** Kiesenwetter, 1858, **Hypnoidus alysidotus** Ragusa, 1892/93, **H. (Zorochrus) alysidotus** Ragusa, 1890/91, **Hypolithus alysidotus** Saint-Claire Deville, 1935 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Ayaş, İlhan köyü, 24.V.2003, 1 ♂, 4 ♀♀.

Dünyadaki yayılışı: Ermenistan (Mardjanian, 1987), Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Küçük Asya, Güney Doğu Avrupa, Güney Fransa (Platia 1994).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Platia, 1994).

Zorochros meridionalis (Castelnau, 1840)

Sinonim: **Elater meridionalis** Castelnau, 1840, **Cryptohypnus lapidicola** Germar, 1844, **C. meridionalis** Fiori, 1886, **Hypnoidus lapidicola** Fontana, 1947, **H. meridionalis** Bertolini, 1891, **H. (Zorochrus) meridionalis** Halbherr, 1893, **Hypolithus meridionalis** Sainte-Claire Deville, 1935 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Nallıhan, 23.VI.2003, 2 ♂♂.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Kafkasya, Küçük Asya, Avrupa (Platia, 1994), Çek ve Slovak Cumhuriyetleri (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Platia, 1994).

Zorochros stibicki Leseigneur, 1970

Sinonim: **Zorochrus stibicki** Leseigneur, 1970

İncelenen materyal: Çubuk, 16.V.2003, 2 ♂♂.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Karadağ, Avusturya, Güney Almanya, Doğu İtalya (Platia, 1994), Avusturya, Almanya, İtalya, Güneydoğu Avrupa, Küçük Asya (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Laibner, 2000).

Cardiophorinae

Cardiophorus Eschscholtz, 1829

Cardiophorus (C.) anticus Erichson, 1840

Sinonim: **Cardiophorus anticus** Erichson, 1840, **C. anticus** Pic, 1912 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Çamlıdere, 29.VI.2003, 1 ♀.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Küçük Asya, Güneydoğu Avrupa, Güney Fransa (Platia, 1994), Slovak Cumhuriyeti (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Adana (Pozantı), Antalya (Elmalı, Çakıllı), Mersin (Güzeloluk), Samsun (Çarşamba) (Platia & Gudenzi, 2000).

Cardiophorus (C.) cyanipennis Mulsant & Wachanru, 1852

Sinonim: **Cardiophorus cyanipennis** Mulsant & Wachanru, 1852, **C. cyanipennis delagrangei** Pic, 1899, (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Yenimahalle, 25.V.02, 1 ♀.

Dünyadaki yayılışı: Türkiye (Platia & Gudenzi, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Adana, Çanakkale (Gökçeada), Eskişehir, Hatay (İskenderun, Samandağı), Kahramanmaraş, Mersin (Anamur), (Platia & Gudenzi, 2000).

Cardiophorus (C.) discicollis (Herbst, 1806)

Sinonim: **Elater discicollis** Herbst, 1806, **E. volgensis** Fischer, 1823, **Cardiophorus discicollis** Buysson, 1897, **C. nigricollis** Erichson, 1913 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Topraksu, 10.VI.1988, 1 ♂, Nallıhan, 23.VI.2003, 1 ♂.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Güneydoğu Avrupa (Platia, 1994), Çek ve Slovak Cumhuriyetleri (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Antalya (Akseki), Çankırı (Ilgaz), İzmir (Selçuk) (Platia & Gudenzi, 2002 a).

Cardiophorus (C.) maritimus Dolin, 1971

İncelenen materyal: Beypazarı, 07.VI.2003, 1 ♂.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Doğu Avrupa'dan Kazakistan'a kadar (Laibner, 2000).

Türkiye'deki Yayılış: Türkiye faunası için yeni kayıttır.

Cardiophorus (C.) nigratissimus Buysson, 1891

Sinonim: *Cardiophorus nigratissimus* Buysson, 1891 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Nallıhan, 23.VI.2003, 1 ♀.

Dünyadaki yayılışı: Türkiye (Platia & Gudenzi, 2002 a).

Türkiye'deki yayılışı: Adana (Seyhan), Erzincan (Tercan), (Gölbaşı), Erzurum (Gavurdağı), Hakkari (Şemdinli) Hatay (Kırkhan), Kahramanmaraş (Narlı), Kayseri (Kültepe), Mersin (Tarsus), Nevşehir, Osmaniye, Siirt, Sivas (Suşehri), Urfa (Platia & Gudenzi, 2002 a).

Cardiophorus (C.) sacratus Erichson, 1840

Sinonim: *Cardiophorus sacratus* Erichson, 1840, *C. nigricornis* Baudi, 1859, *C. sacratus* Pic, 1913 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Ayaş, 11.V.2003, 1 ♀.

Dünyadaki yayılışı: Ermenistan (Mardjanian, 1987), Türkiye (Platia & Gudenzi, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Adana, Gaziantep, Hatay (İskenderun, Yayladağı), İzmir, Mersin (Silifke), Nevşehir, (Platia & Gudenzi, 2000).

Dicronychus Brullé, 1832

Dicronychus cinereus (Herbst, 1784)

Sinonim: *Elater cinereus* Herbst, 1784, *E. pilosus* Paykull, 1800, *E. equiseti* Herbst, 1806, *E. (Dicronychus) obesus*, Brullé, 1832, *E. weberi* Walth, 1838, *Cardiophorus agnatus*, Candèze, 1860, *C. cinereus*, Gredler, 1863, *C. (Platynychus) cinereus*, Luigioni, 1929, *Platynychus cinereus* Della Beffa, 1911 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Bala, 09.V.2003, 1 ♂.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Kafkasya, Küçük Asya, Orta Avrupa (Platia, 1994), Avrasya, Çek ve Slovak Cumhuriyetleri (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Platia, 1994).

Dicronychus rubripes (Germar, 1824)

Sinonim: *Elater rubripes* Germar, 1824, *E. pollux* Germar, 1824, *E. (Dicronychus) messenicus* Brullé, 1832, *Cardiophorus rubripes*, Bertolini, 1872, *C. (Platynychus) rubripes* Luigioni, 1929 (Platia, 1994).

İncelenen materyal: Gdl, Tahtarencik – Sorgun Yaylası yolu, 24.V.2003, 1 ♂.

Dünyadaki yayılışı: Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Kk Asya, Orta ve Güney Avrupa (Platia, 1994), Ponto-Submediterranean, Slovak Cumhuriyeti (Laibner, 2000).

Türkiye'deki yayılışı: Türkiye (Platia, 1994).

Tartışma

Yapılan alışmada Ankara İlinde Denticollinae altfamilyasından 4 cins saptanmıştır. **Athous** cinsine ait **Athous** altcinsine bağlı **A. (A.) haemorrhoidalis** (Fabricius) saptanmış olup, bu tür dünyada geniş bir bölgede yayılış göstermektedir. **Exanathrotus** altcinsinden ise **A. (E.) carpathicus** Reitter ve **A. (E.) subfuscus** (O.F. Müller) türleri saptanmıştır. Bu türlerden **A. (E.) carpathicus** Reitter Türkiye faunası için yeni kayıt olup, Laibner (2000) bu türün Karpatlar ve Slovakya'da yayılış gösterdiğini belirtmiştir. **A. (E.) subfuscus** (O.F. Müller) türü ise **A. (A.) haemorrhoidalis** (Fabricius) gibi geniş bir bölgede yayılış göstermektedir. **Kibunea** cinsinden **K. minuta** (Linnaeus) türünün yayılışı Türkiye dışında büyük bir bölgeyi kapsamaktadır. **Hemicrepidius** cinsinden **H. niger** (Linnaeus, 1758) türü belirlenmiştir. Bu tür Avrasya'da (Laibner, 2000) yayılış göstermektedir. **Selatosomus** cinsinin **Selatosomus** altcinsinden **S. (S.) latus** (Fabricius) türü saptanmış olup, bu tür dünyada Asya'dan Avrupa'ya kadar geniş bir bölgede yayılış göstermektedir.

Elaterinae altfamilyasına bağlı 4 cins belirlenmiştir. Bu cinslerden **Ampedus** cinsine ait **Ampedus** altcinsinden **A. (A.) elegantulus** (Schönherr), **A. (A.) pomorum pomorum** (Herbst) ve **A. (A.) sanguinolentus** (Schrank) türleri saptanmıştır. Bu türler geniş bir bölgede yayılış göstermektedirler. nemli tarım zararlısı türleri içeren **Agriotes** cinsinden **A. proximus** Schwarz ve **A. sordidus** (Illiger) türleri saptanmıştır. **A. proximus** Schwarz Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987), Kafkasya, Kk Asya, Avrupa (Platia, 1994), Ponto – Akdeniz (Laibner, 2000)'de yayılışa sahip iken, **A. sordidus** (Illiger) Güney-Batı Avrupa, Kuzey Afrika (Platia, 1994), Batı Akdeniz (Laibner, 2000)'de yayılmaktadır. Monotipik bir cins olan **Synaptus** cinsine ait **S. filiformis** (Fabricius) büyük bir alanda yayılış göstermektedir. **Peripontius** cinsine ait **P. terminatus** (Erichson) türü Bulgaristan (Penev & Tarnawski, 1987) ve Güney Avrupa (Platia, 1994)'da yayılış göstermektedir.

Negastriinae altfamilyasına ait olan **Zoroichros** cinsine bağlı **Z. alysidotus** (Kiesenwetter), **Z. meridionalis** (Castelnau) ve **Z. stibicki** Leseigneur türleri saptanmıştır. Bu türlerin Türkiye dışında Avrupa'nın Orta, Batı ve Doğu bölgelerinde yayılış gösterdiği bilinmektedir.

Cardiophorinae altfamilyasından **Cardiophorus** cinsinin **Cardiophorus** altcinsinden 6 tür belirlenmiştir. Bunlardan **C. (C.) cyanipennis** Mulsant & Wachanru ve **C. (C.) nigratissimus** Buysson türlerinin yalnızca Türkiye’de, **C. (C.) sacratius** Erichson türünün Türkiye dışında Ermenistan’da (Mardjanian, 1987) bulunduğu, diğer üç türün ise dünyada daha geniş bir alanda yayıldığı bildirilmektedir. **C. (C.) maritimus** Dolin türü Türkiye faunası için yeni kayıttır. Aynı altfamilyaya ait **Dicronychus** cinsinden ise 2 tür belirlenmiştir. Bu türlerden **D. cinereus** (Herbst) dünyada **D. rubripes** (Germar)’den daha geniş bir bölgede yayılmıştır.

Özet

Bu çalışmada Ankara’dan Denticollinae, Elaterinae, Negastrinae, ve Cardiophorinae (Coleoptera: Elateridae) altfamilyalarına ait 24 tür saptanmıştır. Türlerle ait sinonimler, Ankara, Türkiye ve Dünya’daki yayılışları verilmiştir. **Athous (Exanathrotus) carpathicus** Reitter ve **Cardiophorus (Cardiophorus) maritimus** Dolin türleri Türkiye faunası için yeni kayıttır.

Teşekkür

Bu çalışmayı 01 02 601 004 no’lu proje ile destekleyen Hacettepe Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Birimine teşekkür ederiz.

Yararlanılan Kaynaklar

- Angelini, F., 1991. Coleopterofauna dell’altipiano Della Sila (Calabria, Italia), **Mem. Soc. Ent. Ital., Genova, 70** (1): 171 – 254.
- Booth, R. G., M. L. Cox & R. B. Madge, 1990. IIE Guides to Insects of Importance To Man 3. Coleoptera, International Institute of Entomology, The Natural History Museum, 52.
- Demirsoy, A., 1999. Yaşamın Temel Kuralları Entomoloji Cilt II/Kısım II, Meteksan A.Ş. Ankara, 562- 563.
- Laibner, S., 2000. Elateridae of the Czech and Slovak Republics, Kabourek Publishing, 292 pp.
- Lodos, N., 1998. Türkiye Entomolojisi VI, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No: 529, 2 – 50.
- Mardjanian, M. A., 1987. Fauna Armjanskoj SSR. Şčelkuny (Elateridae), Izd. AN Arm. SSR, Jerevan, 204 pp.
- Penev, L. & D. Tarnawski, 1987. Die Schnellkäfer (Coleoptera, Elateridae) Bulgariens (Nachtrag), **Polskie Pismo Entomologiczne Bulletin Entomologique De Pologne, Tom 57**: 421 – 440.
- Platia, G., 1994. Fauna D’Italia Vol. 33 Coleoptera Elateridae, Edizioni Calderini Bologna, 429 pp.
- Platia, G. & I. Gudenzi, 1996. Descrizione di tre nuove specie di Elateridi di Grecia, Turchia, ed Isola di Cipro con note e geonomiche e sinonimiche (Coleoptera, Elateridae), **Boll. Mus. reg. Sci nat. Torino, 14**: 139 – 150.

- Platia, G. & I. Gudenzi, 1998 a. Descrizione di nuovi Elateridi di Grecia e Turchia con note E Chiave di determinazione per gli **Agriotes** del gruppo **Gurgistanus** Faldermann (Coleoptera, Elateridae), **Lambillionea**, **XCVIII**: 629 – 640.
- Platia, G. & I. Gudenzi, 1998 b. Note tassonomiche E faunistiche su Elateridi del vicinio oriente, **Bolletino dell'Associazione Romano di Entomologia**, **53** (1 – 4): 49 – 62.
- Platia, G. & I. Gudenzi, 1999. Descrizione di nuove specie di Elateridi della regione Palearctica con note geonemiche e sinonimiche, (Insecta, Coleoptera, Elateridae), **Quad. Studi. Nat. Romagna**, **16**: 17 – 31.
- Platia, G. & I. Gudenzi, 2000. Revisione dei **Cardiophorus** Eschscholtz della Turchia. I: Le specie bicolori (Coleoptera, Elateridae, Cardiophorinae), **Lambillionea**, **C, 4**: 601 – 612.
- Platia, G. & I. Gudenzi, 2002 a. Revisione dei **Cardiophorus** della Turchia. II Le specie unicolori (Coleoptera Elateridae), **Boll. Soc. Entomol. Ital.**, **134** (1): 27 – 55.
- Platia, G. & I. Gudenzi, 2002 b. Descrizione di venti nuove specie di Elateridi della Regione Palearctica, **Quad. Studi. Nat. Romagna**, **16**: 73 – 98.
- Platia, G., 2003 a. Descrizione di nuove specie di **Athous** Eschscholtz Del Sottogenere **Orthathous** Reitter della Turchia (Coleoptera, Elateridae), **Lambillionea**, **CIII**, 263 – 268.
- Platia, G., 2003 b. Descrizione di otto specie nuove di **Agriotes** del gruppo nucleus Fairmaire della Turchia con chiave di determinazione alle specie note (Insecta, Coleoptera, Elateridae) **Il Naturalista Valtellinese – Atti Mus. civ. Stor. Nat. Morbegno**, **14**: 13 - 28.
- Platia, G., 2004. Description de deux nouvelles especes du genre **Peripontius** Gurjeva De L'Asie Mineure avec un tableau de determination des especes bicolores de la Region (Coleoptera: Elateridae: Synaptini). **Biocosme Mesogeen Nice**, **20** (2): 85 – 92.
- Tarnawski, D., 1995. A revision of the genus **Selatosomus**, 1830. **Polish Taxonomical Society**, Wroclaw, Poland, 183 pp.
- Yüksel, H., 1970. Türkiye'de Bulunan Telkurtları (Elateridae Fam.) Türleri Üzerinde Sistematik Çalışmalar, Atatürk Ü. Yayınları, No. 85, Ziraat Fak. Yayın No. 32, Araştırma Serisi No: 12, Erzurum, 66 s.